

Innst. S. nr. 184

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument nr. 8:37 (2006-2007)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, André N. Skjelstad, Gunvald Ludvigsen og Leif Helge Kongshaug om et enklere og bedre regelverk for lokale produsenter av alkoholholdige drikkevarer (øl, vin og sider)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater lokale produsenter av alkoholholdige drikker å informere om produktene sine på egne Internett-sider, slik Vinmonopolet i dag har adgang til.
2. Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse gi nødvendig skjenkebevilling, begrenset til 1 liter alkoholholdig drikke pr. person ved salg over disk.
3. Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme forslag som innebærer at lokalt produserte alkoholholdige drikkevarer med et alkoholinnhold over 4,75 volumprosent får en automatisk rett til prøvesalg gjennom Vinmonopolets distribusjonsledd.
4. Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme endringer i avgiftssystemet gjennom en provenynøytral omlegging av produksjonsavgiften på alkohol (alkoholavgiften) som medfører at de første 4 000 literne som produseres årlig, er avgiftsfrie, mens produksjon utover et slikt volum får høyere avgifter enn i dag.

Forslagsstillerne framholder at det de siste årene har vokst fram en bred politisk forståelse for at satsing på lokal produksjon av mat og drikke basert på lokale råvarer vil være en viktig og avgjørende bidragsyter for framtiden for norsk landbruk, reiselivsnæringen og ikke minst for levende og aktive bygdesamfunn i hele landet.

Forslagsstillerne mener imidlertid at regelverket knyttet til produksjon, distribusjon og servering ofte er en hemsko for at produsentene skal lykkes, og at dette ikke minst gjelder for lokale produsenter av alkoholholdige drikker. Det vises til avisoppslag som illustrerer dette, og det siteres fra en rapport om utvikling av småskala landbruksrelaterte næringer knyttet til fylkesplanen 2005-2008 for Sogn og Fjordane som tar opp denne problemstillingen.

Forslagsstillerne mener også det er store utfordringer for lokale produsenter å få produktene sine omsatt gjennom de omsetningsledd som alkoholloven i dag åpner for, og at dagens avgiftsregime ikke stimulerer til lokal produksjon med et begrenset volum.

Forslagsstillerne mener derfor at alkoholloven må endres slik at lokale produsenter av alkoholholdige drikker får adgang til å informere om produktene sine på egne nettsider og slik at det tillates demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse, gitt nødvendig skjenkebevilling, begrenset til 1 liter alkoholholdig drikke per person ved kjøp over disk. Det må etter forslagsstillernes syn åpnes for en automatisk rett for prøvesalg gjennom Vinmonopolets distribusjonsledd for lokale produsenter av drikkevarer med en alkoholstyrke over 4,75 volumprosent.

Dessuten foreslår forslagsstillerne en provenynøytral omlegging av produksjonsavgiften på alkohol etter modell fra en rekke europeiske land hvor de første 4 000 literne som produseres, er avgiftsfrie, mens produksjon utover et slikt volum får en økt avgift.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Jan Bøhler, Sonja Mandt-Bartholsen, Gunn Olsen og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Per Egil Evensen, Jan-Henrik Fredriksen og lederen Harald T. Nesvik, fra Høyre, Inge Lønning og Sonja Irene Sjøli, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, og fra Venstre, Gunvald Ludvigsen, viser til at dagens alkohollov inneholder en regel som åpner for utvidelse av en kommunal skjenkebevilling til også å omfatte tilvirking av alkoholholdig drikk som ikke er brennevin. Bevillingshaver kan produsere alkoholholdig drikk, men kun for skjenking i egen virksomhet. Regelen ble innført i 2003 for primært å fremme potensialet som ligger i lokale tradisjoner og næringsutvikling generelt og forholdet til lokal mat, drikke og turisme spesielt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at det følger av alkoholoven at dersom den lokale produsenten ønsker å selge sitt produkt til besøkende turister, kreves for det første alminnelig tilvirkningsbevilling og dernest at produsenten enten selv har detaljsalgsbevilling eller selger produktene til noen som har detaljsalgsbevilling. Dersom produsenten selv skal kunne få detaljsalgsbevilling, må drikken inneholde inntil 4,75 volumprosent alkohol. I tillegg må lokalene der produktet tilvirkes og eventuelt skjenkes fra, være atskilt fra salgslokalet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil peke på at daværende landbruks- og matminister Lars Sponheim i Samarbeidsregjeringen ikke fremmet forslag eller tok initiativ til at lokale produsenter skulle få mulighet til å selge alkoholholdig drikk i egen virksomhet ut over skjenking.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ber departementet vurdere endringer i alkoholoven der salg av egenproduserte produkter som inneholder inntil 4,75 volumprosent kan selges i kraft av utvidet detaljomsetningsbevilling i tilknytning til produksjonsstedet på bestemte vilkår, og komme tilbake til Stortinget med eventuelle lovendringsforslag.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil understreke at det ikke er ønskelig å unnta salg av lokalt produserte produkter med en volumprosent over 4,75 alkohol fra monopolordningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, mener vinmonopolordningen er et godt og strategisk alkoholpolitisk virkemiddel, og at kommuner som ønsker vinmonopolutsalg, som hovedregel bør få slikt utsalg. Da vil også lokalprodusert drikk med volumprosent alkohol over 4,75 være tilgjengelig dersom den tilfredsstillende kvalitetstestene og innlemmes i Vinmonopolets produktvalg.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, ser ikke at noen produkter skal unntas fra Vinmonopolets kvalitetskrav. Produktkvalitet bør etter dette flertallets mening fortsatt være ett av Vinmonopolets kjennetegn.

Dette flertallet mener det er viktig å holde fast på reklameforbudet for alkohol. Det er etter alkoholoven tillatt for en detaljist å gi produktinformasjon på Internett dersom en driver nettbutikk. Forslagsstillerne foreslår nødvendige endringer som gjør det mulig å gi produktinformasjon på egne nettsider slik Vinmonopolet i dag har anledning til.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener en slik åpning vil bidra til å uthule reklameforbudet og bidra til en forskjellsbehandling overfor andre tilsvarende produkter.

Flertallet vil understreke at avgiftssystemet på alkoholholdig drikk er ett av flere virkemidler som bidrar til å begrense alkoholbruken i Norge. Virkemidlene må ses i sammenheng. Det vil etter flertallets mening kunne ha uheldig effekt å endre særavgiftssystemet ved å innføre avgiftsfritak på produksjon av alkoholholdig drikk opp til de foreslåtte 4 000 literne. Dersom småprodusentene slipper å betale alkoholavgift på det de produserer, kan det medføre at de kan selge sine alkoholholdige produkter til en relativt lav pris. Dagens avgiftssystem er med på å begrense folks inntak av alkohol og dermed begrense skadene som følger av alkoholforbruk.

Flertallet foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at alkohol er en lovlig omsettable vare. Disse medlemmer vil imidlertid påpeke at det er nødvendig å foreta nødvendige justeringer slik at også norske lokale produsenter skal kunne drive næringsutvikling innen dette feltet i kontrollerte former.

Disse medlemmer er positive til forslaget om et enklere og bedre regelverk for lokale produsenter av alkoholholdige drikkevarer (øl, vin og sider) og støtter intensjonene i forslaget. Disse medlemmer er enig i at det er en bred forståelse for at satsing på lokal produksjon av mat og drikke basert på lokale råvarer vil være en viktig og avgjørende bidragsyter for fremtiden for norsk landbruk og turisme. Reiselivsnæringen vil

oppleve en slik satsing som spennende og interessant, og i motsetning til dagens normer og regler som oppleves som en hemske for lokale produsenter, vil dette kunne gi et løft for distriktene gjennom mer og spennende produksjon av mat og drikke.

Disse medlemmer vil peke på at det selvsagt skal være kvalitetskrav til produktene, slik at disse tilfredsstiller Vinmonopolets kvalitetsnormer før en automatisk rett til prøvesalg gjennom Vinmonopolet blir gitt for drikkevarer med en alkoholstyrke over 4,75 prosent.

Disse medlemmer ønsker imidlertid ikke å gå inn på en ordning som medfører en konkurransevridning i markedet. Disse medlemmer ønsker at alle produsenter av øl, vin og sider med et alkoholnivå på over 4,75 prosent får en kraftig nedtrapping av sine avgifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at representantforslagene kan bidra til positiv næringsutvikling i distriktene. Utvikling av nisjeprodukter kan fremme gårdsturisme og dermed bidra til et mer levedyktig landbruk i fremtiden. Disse medlemmer mener at forslagene innebærer en svært begrenset utvidelse av tilgangen til alkohol, og at dette således ikke kan anses å være problematisk av hensyn til folkehelsen.

Disse medlemmer vil presisere at forslaget om å tillate informasjon om produktene på Internett, samt demonstrasjonssalg og servering, ikke er ment å oppheve det generelle forbudet mot reklame for alkohol. Videre forutsetter disse medlemmer at det må foretas en ny vurdering dersom det fremkommer informasjon som tilsier at en implementering av forslagene vil føre til vesentlige endringer i norsk alkoholpolitikk. Disse medlemmer viser til at norsk alkoholpolitikk har vært effektiv i forhold til å begrense skadevirkningene knyttet til alkoholmisbruk.

Slik disse medlemmer ser det, er det viktig å sikre likebehandling av alkoholvarer i forhold til innlemmelse i Vinmonopolets produktutvalg. Disse medlemmer anser det ikke som naturlig at det foretas politiske beslutninger om hvilke produkter som skal omsettes på Vinmonopolet, og forutsetter at alle produkter underlegges de samme krav til produktkvalitet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener vinmonopolordningen er ett av de viktigste virkemidlene i norsk alkoholpolitikk, og at antall vinmonopol må ses i en helhet, blant annet med en vurdering av avstand til nærmeste vinmonopol, og ikke kun ut fra en målsetting om ett vinmonopol i alle kommuner som ønsker det.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre mener at satsing på lokal produksjon av mat og drikke basert på lokale råvarer kan være en viktig og riktig strategi for norsk landbruk i tiden som kommer. Ikke minst sett i lys av de utfordringene norsk landbruk står overfor knyttet til en framtidig WTO-avtale, vil dette være et viktig virkemiddel for å opprettholde levende og aktive bygdesamfunn i hele landet.

Dagens regelverk knyttet til produksjon, distribusjon og servering er imidlertid ofte en hemske for at produsentene skal lykkes. Ikke minst gjelder dette for lokale produsenter av alkoholholdige drikker som møter unødvendig motstand gjennom lovverk og avgiftssystem.

Etter disse medlemmers syn er det derfor nødvendig med en helt annen og mer velvillig politikk hvis vi skal lykkes med å stimulere flere til lokal produksjon basert på lokale råvarer. Bonden er i bunn og grunn en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar. Derfor er det viktig at gründermentaliteten får en større plass innenfor landbruket. Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttes til næringsutvikling, og det må bli mer mangfold i landbruket.

Disse medlemmer vil derfor endre alkoholloven slik at lokale produsenter av alkoholholdige drikker får adgang til å informere om produktene sine på egne internetsider, og at det tillates demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse, gitt nødvendig skjenkebevilling.

Komiteens medlem fra Venstre mener at det tillatte salget skal begrenses til 1 liter alkoholholdig drikke per person (ved kjøp over disk).

Dette medlem foreslår også en provenynøytral omlegging av produksjonsavgiften på alkohol (alkoholavgiften) etter modell fra en rekke europeiske land hvor de første 4 000 literne som produseres, er avgiftsfrie, mens produksjon ut over et slikt volum får en økt avgift. En slik omlegging vil etter dette medlems syn stimulere til økt lokal småskalaproduksjon og dermed økt lokal verdiskaping, uten at dette på noen måte bryter med intensjonene i den relativt restriktive norske alkoholpolitikken. Avgiftsreduksjonen vil først og fremst komme produsenten til gode gjennom økt lønnsomhet og neppe slå ut i form av "billig alkohol" til forbrukerne, slik flertallet hevder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til at lokale produsenter av alkoholholdige drikker som omfattes av forslaget, har pekt spesielt på to virkemidler som vil være effektive for å sikre lønnsomhet og utvikling. Det gjelder mulighet til begrenset salg over disk i eget lokale, og det gjelder avgiftsvridning gjennom fritak eller reduksjon for den første del av produksjonen slik tilfellet er i en rekke europeiske land. Det er etter disse medlemmers syn skuffende at regjeringspartiene på tross av signaler om det motsatte velger å ikke støtte disse forslagene. Spesielt finner disse medlemmer det oppsiktsvekkende at ikke Senterpartiet viser større vilje til å legge til rette for småskala næringsutvikling i distriktene knyttet til landbrukseieendommer. Dette føyer seg dessverre bare inn i et større mønster av en regjering som sier én ting og gjør en annen. Regjeringspartienes avvisning av forslaget om å tillate produktinformasjon av egenproduserte alkoholholdige produkter på bedriftens egen nettside, viser en regjering som dessverre ikke er villig til å ta nødvendige grep for forenkling og tilrettelegging for småbedrifter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre fremmer følgende forslag.

"Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater lokale produsenter av alkoholholdige drikker å informere om produktene sine på egne internettsider, slik Vinmonopolet i dag har adgang til."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme forslag som innebærer at lokalt produserte alkoholholdige drikkevarer med et alkoholinnhold over 4,75 volumprosent får en automatisk rett til prøvesalg gjennom Vinmonopolets distribusjonsledd."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse gi nødvendig skjenkebevilling."

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse gi nødvendig skjenkebevilling, begrenset til 1 liter alkoholholdig drikke per person ved salg over disk."

"Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme endringer i avgiftssystemet gjennom en provenynøytral omlegging av produksjonsavgiften på alkohol (alkoholavgiften) som medfører at de første 4 000 literne som produseres årlig, er avgiftsfrie, mens produksjon utover et slikt volum får høyere avgifter enn i dag."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater lokale produsenter av alkoholholdige drikker å informere om produktene sine på egne internettsider, slik Vinmonopolet i dag har adgang til.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme forslag som innebærer at lokalt produserte alkoholholdige drikkevarer med et alkoholinnhold over 4,75 volumprosent får en automatisk rett til prøvesalg gjennom Vinmonopolets distribusjonsledd.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse gi nødvendig skjenkebevilling.

Forslag fra Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme nødvendige endringer i alkoholloven som tillater demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse gi nødvendig skjenkebevilling, begrenset til 1 liter alkoholholdig drikke per person ved salg over disk.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 fremme endringer i avgiftssystemet gjennom en provenynøytral omlegging av produksjonsavgiften på alkohol (alkoholavgiften) som medfører at de første 4 000 literne som produseres årlig, er avgiftsfrie, mens produksjon utover et slikt volum får høyere avgifter enn i dag.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til dokumentet og merknadene og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:37 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, André N. Skjelstad, Gunvald Ludvigsen og Leif Helge Kongs-
haug om et enklere og bedre regelverk for lokale produsenter av alkoholholdige drikkevarer (øl, vin og sider) – vedlegges protokollen.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 26. april 2007

Harald T. Nesvik
leder

Rune J. Skjælaen
ordfører